

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 5 від 28 квітня 2023 р.

Голова Приймальної комісії,

Президент університету

Михайло ПОПЛАВСЬКИЙ

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	02 КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	022 Дизайн
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Дизайн
Освітній ступінь	Магістр
Основа вступу	НРК6, НРК7

Обговорено і схвалено
на засіданні ради факультету
дизайну і реклами
Протокол № 8 від 30.03.2023 р.

ВСТУП

До вступного іспиту зі спеціальності 022 «Дизайн» допускаються особи, які закінчили заклади вищої освіти за ОС «Бакалавр» за спеціальністю 022 «Дизайн» (напрямом підготовки 6.020207 «Дизайн» та ОКР «Спеціаліст» за напрямом підготовки 7.02020701).

Вступний комплексний іспит має за мету виявити набуті у процесі навчання інтегровані уміння, знання, навички та демонструвати рівень фахової підготовки абітурієнта до науково-професійної діяльності, а саме:

- комплекс теоретичних наукових законів та закономірностей процесу проектування;
- вміння робити порівняльний аналіз, прогнозувати, обґрунтовувати логічні висновки;
- володіння навичками здійснення системного проектування дизайнерських об'єктів та їх складових різноманітних напрямків функціонування;
- здатність використовувати сучасні методи дослідження та інформаційні технології, практичні та наукові засоби проектування у виконанні дизайн-розробок.

Вступний комплексний іспит включає тестування з метою виявлення рівня знань з фундаментальних, професійно-практичних дисциплін, дисциплін варіативного циклу, а також рівню світоглядної спрямованості та бачення наукових проблем організації професійної діяльності дизайнера. Тести складаються на основі навчальних дисциплін, що були вивчені студентами протягом попереднього періоду навчання на ОС «Бакалавр».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

«Історія мистецтв»

Мистецтво як особлива сфера людського буття. Особливості розвитку мистецтва. Походження мистецтва. Відкриття палеолітичного мистецтва та його значення для історії. Наскальні розписи та їх художні особливості. Палеолітичні «венери».

Ранньохристиянське мистецтво. Мотиви і художні особливості катакомбних розписів. Візантійське мистецтво. Архітектура. Мозаїка. Фреска. Перші енкаустичні ікони і їх спорідненість з фаумським портретом. Становлення канону у церковному мистецтві. Художні особливості іконопису.

Мистецтво Київської Русі. Храми й ворота міста. Особливості храмової побудови Софії Київської. Храмова архітектура Чернігова. Мозаїки і фрески давньоруських соборів.

Романське і готичне мистецтво. Походження термінів «романський» і «готичний». Особливості романського стилю в архітектурі. Мотиви й художні особливості скульптурного декору в романському мистецтві. Особливості готичної архітектури. Готичні собори у Франції. Мистецтво вітражу: вітражі собору у Шартрі. Мотиви й художні особливості скульптури і скульптурного декору у готиці. Романське та готичне мистецтво в Україні.

Проторенесанс. Джотто: нове розуміння живописного простору. Вплив Джотто на представників Пізньої Готики. Раннє Відродження в Італії. Перспектива та її роль у розвитку мистецтва: Брунеллескі, Донателло, Мазаччо, П'єро делла Франческо, Мантенья. Індивідуальні особливості живопису Ботічеллі та Фра Анжеліко. Високе Відродження в Італії через призму життя і творчості Леонардо да Вінчі, Мікеланджело Буонаротті, Рафаеля Санті. Особливості венеціанського мистецтва: Джорджоне, Тиціан, Тінторетто. Маньєризм в Італії.

Характерні особливості північного Відродження. Пізньоготичний живопис. Історія виникнення олійного живопису та його переваги. Мистецтво видатних фламандців: братів Ван Ейків, Рогіра Ван дер Вейдена, Ієроніма Босха, Пітера Брейгеля. Ренесансові особливості мистецтва в Німеччині через призму творчості Дюрера, Кранаха, Грюневальда (Готхарта Нітхарта). Ренесансові мистецтво на землях України.

Загальна характеристика барокового стилю. Походження терміну «бароко».

Бароко і рококо в Україні. Архітектура козацького бароко. Вплив дерев'яної архітектури на становлення стилю. Меценатство гетьмана Івана Мазепи. Барокове оновлення давньоруських храмів. Утвердження національного стилю у монументальному будівництві Києва, Чернігова, Переяслава. Тип багатоярусної дзвіниці. Між бароко і рококо. Маріїнський і Кловський палаці Києва. Андріївська церква у Києві. Собор св. Юра та Домініканський костел у Львові, Успенський собор Почаївської лаври. Дерев'яна архітектура епохи бароко на Волині, Галичині, Закарпатті. Вплив італійських майстрів на розвиток барокового мистецтва в Україні. Скульптура Й. Пінзеля. Барокове малярство і графіка. Посилення колористичних тенденцій. Барокові ознаки у іконописі. «Козацькі покрови». Настінні розписи у дерев'яних церквах.

Виникнення стилю «рококо».

Художні особливості Голландського мистецтва 17 ст. Загальна характеристика голландського мистецтва. Життя і творчість Рембрандта. Художні особливості мистецтва Яна Вермеєра. Нові аспекти у портретному мистецтві Ф.Гальса. Голландський натюрморт. Голландський пейзаж і розквіт жанру «марини». Особливості жанрової картини в Голландії.

Романтизм як світоглядна основа XVIII ст. Походження терміну. Романтичні прояви у французькому мистецтві. Введення дійсності у міфологізований простір картини та внесення у художній твір ставлення художника до актуальних подій на прикладі живописних творів

Українське мистецтво епохи класицизму та романтизму. Особливості архітектури класицизму та романтизму в Україні. Палацова та паркова архітектура. Театр в Одесі, Потьомкінські сходи та півкругла площа. Контрактовий дім у Києві (архітектор В.Гесте). Університет у Києві (архітектор В.Беретті). Художні виставки у Львові (1837; 1847 років). Малярство 20-50-х років XIX ст. Перевага класицизму в Галичині. Пріоритети романтизму на Сході України: художники В.Тропінін, К.Павлов, Г.Васько. Мариністика І. Айвазовського. Українські та вірменські мотиви в його творчості.

Передумови виникнення імпресіонізму та його художні особливості. Густав Курбе і реалізм: перший виклик салонному мистецтву. Образотворче мистецтво під «прицілом» фотооб'єктиву: потреба шукати нові завдання мистецтва, відповідні часові.

Постімпресіонізм: повернення до «вічності». Пошук мистецьких форм, відповідних сучасності та «розширення миті до вічності»: Поль Сезан. Вплив японської гравюри на творчість постімпресіоністів. Життя і творчість Вінсента ван Гога. Початок творчого шляху. Становлення індивідуальної образної мови художника: Ван Гог у Парижі. Арльський період. Апогей творчості Ван Гога. Автопортрети різних років. Творчість Поля Гогена. Творчість Анрі Тулуз-Лотрека.

Світоглядна основа мистецтва модернізму. Основні течії та напрями модернізму. Нове мистецтво і утворення «Сецесіонів». Творчість Е.Мунка. Стиль Модерн та його особливості. Модерні тенденції в архітектурі, живописі та скульптурі. Органічна архітектура: Барселона А. Гауді, «Гетеанум» Р. Штайнера. Живопис Г.Клімта, Е.Шіле, А. Мухи.

Фовізм. Творчість А. Матісса. Кубізм П. Пікассо і Дж. Брака: злам форми, простору і часу. Мистецькі принципи групи «Набі». Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм. Творчість С. Далі, Р. Магріта, М.Ернста та Х.Міро.

Експресіонізм та абстрактне мистецтво в Німеччині. Творчість В.Кандинського, Ф.Марка, П.Клеє, Е.Нольде. Експресіоністи Паризької школи. Творчість А.Модільяні, Х.Сутіна, М.Утрілло. Новаторські тенденції у скульптурі: А.Джакометті, О.Архипенко, Г.Мур, Ж.Арп, К.Бранкузі, У. Боччоні та ін. Абстрактний експресіонізм або «живопис дії» А.Горкі, Дж. Поллока, В. Кунінга. «Кольорові поля» М.Ротка.

Життя і творчість Тараса Шевченка. Особливості становлення: між класицизмом і романтизмом. Автопортрети Тараса Шевченка: художні особливості. Акварелі періоду заслання. Шевченко і Рембрандт.

Архітектура: становлення модерну та тенденції еклектики. Творчість архітектора Городецького. Монументальна скульптура. Різноманітна творчість Івана Кавалерідзе. Особливість художньої мови у жанрових картинах М.Пимоненка. Майстри українського краєвиду В.Орловський, С.Васильківський, С.Світославський, П.Левченко. Живопис початку ХХ ст. Колір у творчості Олександра Мурашка. Імпресіоністські тенденції у творчості М. Бурачека та А.Маневича. Художники Одеси: М.Кузнецов, К.Костанді, Г.Ладиженський: пленерне мистецтво. Творчість Федора і Василя Кричевських. Український художник-графік Георгій Нарбут. Модерн у живописі В. Максимовича, П.Холодного, О.Новаківського. Символізм Юхима Михайліва.

Українське мистецтво радянської доби та нові тенденції у мистецтві 90-х років. Творчість Катерини Білокур, Тетяни Яблонської, Алли Горської, Миколи Глушенка, Олександра Шишка. Особливості живопису художників закарпатської школи. Художники «Нової хвилі» 90-х.

Феномен українського авангардизму. Особливості становлення авангардного мистецтва в Україні. Супрематизм Казимира Малевича. Кубофутуризм та кольоропис Олександра Богомазова, Віктора Пальмова та Олександрів Екстер. Неоприми́тивізм Марії Синякової. Візантизм у поєднанні з тенденціями авангардизму Михайла та Тимка Бойчуків. Трагічна доля митців школи Бойчука. Художні особливості мистецтва Олекси Грищенко, Вадима Меллера, Анатолія Петрицького. Новаторство скульптора Олександра Архипенка.

Проблеми інтерпретації сучасного мистецтва. Причини виникнення поп-арту та його основні представники. Особливості мистецтва Енді Ворхола. А. Капроу і геппенінг. Дж. Бойс, Ів Кляйн і мистецтво перформенсу. Сучасні мистецькі напрями: пошуковий і провокативний характер. Потреба переосмислення суті «мистецького». Обґрунтування відмінностей між «contemporary-art» та сучасним мистецтвом. Графіті, арт-бріот та мистецтво аутсайдерів. Напрями мистецтва постмодернізму: гіперреалізм, мінімалізм, фотореалізм тощо.

«Історія дизайну»

«Історія дизайну» є дисципліною фахового циклу, матеріал якої розглядається в контексті загально-мистецьких процесів культур народів Європи, Азії, Африки тощо. Опанування цінностей вітчизняної культурної спадщини у зіставленні з сучасними явищами

мистецтва та дизайну інших народів сприятиме усвідомленню власної національної самобутності.

Зміст дисципліни висвітлює становлення дизайну як специфічної сфери професійної художньої діяльності, саме:

- закономірності розвитку дизайну на історичних та археологічних матеріалах;
- основні етапи становлення дизайну;
- провідні мистецькі стилі та художні течії;
- творча спадщина відомих майстрів;
- основні художні напрямки сучасного дизайну.

«Композиція»

Поняття стилю, стилізації та стайлінгу. Типи стилізації. Стилізація ретроспективна: - буквально копіювання візуальної форми культурного зразка; - прямий перенос окремих візуальних ознак зовнішньої будови культурних зразків на проєктований предмет (орнаментальні деталі, декоративні або конструктивні елементи); - перенос зовнішніх характерних структурних ознак морфології. Стилізація декоративна. Геометризація, узагальнення та трансформація природних прототипів.

Супідрядність як базовий принцип організації цілісної композиції. Художній образ та засоби його творення. Моделювання супідрядності елементарними геометричними фігурами та кольором. Геометричні передумови формотворення. Художній образ та його конкретизація шляхом суб'єктивного та емоційного сприйняття художником. Узагальнення як основа створення художнього образу. Різновиди узагальнення: абстрагування, ідеалізація, типізація

Поняття комбінаторики та історія комбінаторних рішень. Орнаментальні побудови, як найдавніший приклад комбінаторної методики. Творчість супрематистів. Концептуальність як ключова складова дизайн-процесу і використання засобів комбінаторики зокрема. Функціонально-змістовний напрям комбінаторики (варіації типових елементів) та формально-образний напрям (варіації кольору, групування, орнаменталізації).

Діапазон можливостей об'ємно-просторової комбінаторики в різних напрямках дизайну. Комбінаторика в архітектурі та дизайні середовища. Комбінаторика в графічному дизайні та дизайні одягу.

«Рисунок»

Значення техніки рисунка у розвитку та становленні художника-графіка. Художньо-графічні матеріали й техніки, в тому числі їх винайдення та суміжні сфери застосування.

Значення термінів «рисунок», «блік», «світло», «тінь», «рефлекс», «об'єм», «абрис», «ракурс», «штудія», «пропорції», «пластичність», «урбаніст», «аніمالіст», «моделювання форми» тоном.

Чинники, від яких залежить світлота тону предмету.

Значення терміну в техніці рисунка. Які знання необхідні для «вбудовування» скелету в контурний силует людини. Яка поверхня відбиває більше світла.

Які «сухі» та «мокрі» інструменти використовуються в техніці рисунка. Значення «конструкції» в зображенні предметного світу.

Умови організації робочого місця малюючих. Умови вимірювання співвідношення пропорцій об'єктів. Модуль виміру пропорцій фігури людини за класичним канонам.

Властивості та відмінності таких матеріалів як – м'який олівець, вугіль, сангін, соус, крейда. Етапи виконання навчального рисунку. Матеріали для довгочасного рисунка гіпсової моделі голови.

Значення знань пластичної анатомії для зображення фігури людини в динаміці.

Відмінності між власною і падаючою тіннями предметів, що знаходяться на площині спорідненій за тоном і кольором. Вікові та гендерні відмінності в пропорціях, пластичності тіла людини. Характерні особливості світлотіні у предметному світі при натуральному денному освітленні та при штучному електричному.

«Живопис»

Значення понять: «колорит», «гризайль», «акцент», «плер», «тон» в живописі, «пластичність» в зображенні природи, «нюанс в кольорі», прийом «писати по мокрому» та «пастозне письмо» в акварельному живописі, «а la prima», «лессірування», «локальний колір», «композиційний центр», «гармонія» в живописі, «тон».

Умови виконання підготовчого малюнку під акварельний живопис, змішування акварельних фарб з іншими.

Умови відтворення об'єму об'єкту в акварельному живописі. Суміші фарб в акварельному живописі.

Вікові та гендерні відмінності в пропорціях, пластиці тіла людини.

Чим обумовлені кольорові рефлекси на предметах.

Сутність прийому «а la prima». Термін «тон» в живописі. Прийом збільшення насиченості кольору в техніці акварелі. Значення «адаптації ока» людини в процесі живопису.

Матеріали для виконання акварельного живопису.

Умови зменшення або збільшення насиченості будь-якого кольору.

Умови відтворення об'єму об'єкту та повітряної перспективи в акварельному живописі. Властивості різних типів пензлів для акварельного живопису.

Вплив зображувальної площини на сприйняття кольору в акварельному живописі. Значення підготовчих ескізів для подальшого виконання творів живопису. Відмінності розподілення світла на предметах гранованої та округлої форми. Умови забезпечення цілісності живописного рішення. Особливості виконання зображень у техніці гризайль.

«Комп'ютерні технології в дизайні»

Елементарні об'єкти, що використовуються в растровому та векторному графічних редакторах. Фізичні характеристики пікселів на екрані монітора.

Властивості графіки, побудованої з представленням зображення у вигляді сукупностей точок. Основні функції графічного редактора. Які операції ми можемо виконувати над векторними графічними зображеннями?

Чинники, якими визначається якість растрового графічного зображення.

Інструментарій роботи в графічному редакторі Adobe Photoshop, Розширення графічних файлів. Властивості інструментів на панелях інструментів. Властивості палітр: «Історія», «Шари», «Канали», «Набори», «Палітра», «Навігатор». Кнопки панелі інструментів, палітра, робоче поле, меню. Основні правила тетраедру комбінації кольорів. Формати для збереження растрових зображень. Прості операції MS Word.

Базові поняття веб-дизайну.

«Проектна графіка»

Визначення та характеристики графічних та акцидентних технік й акцидентних композицій. Властивості площин у графічному творі. Визначення проектної графіки. Відмінності графічних та акцидентних проектних технік від технік майстрів поп-арту. Засоби кодування змісту та вплив на цей процес елементів графічної мови. Засоби ущільнення змісту у проектній графіці.

Властивості елементів графічної мови. Походження сучасного терміну ГРАФІКА?

Техніки тиражування графічних зображень в обмеженій кількості?

Засоби передачі графічної інформації. Види проектної графіки. Походження назви техніки «гроттаж»?

Найпоширеніші графічні техніки, в яких можливе тиражування в обмеженій кількості відбитків.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Структура оцінки

Вступні випробування проводяться у формі тестування за тематикою, відповідною до кожної з дисциплін, представлених в програмі. Кожне з питань містить 4 варіанти відповідей. Можлива кількість правильних відповідей – від 1 до 3.

Максимальна кількість балів за вступне випробування – 200. У кожному тесті 50 тестових питань. Максимальна кількість балів за правильну відповідь на кожне тестове питання – 2.

Порядок оцінювання

Правильною вважається відповідь, в якій враховано всі можливі правильні варіанти. За таку відповідь абітурієнту нараховуються бали. Якщо абітурієнтом обрано й позначено у екзаменаційному аркуші відповідними літерами не всі правильні варіанти, або позначено неправильні варіанти відповідей – бали за відповідь на тестове питання не зараховуються.

Особи, які отримали на фаховому вступному випробуванні менше 124 балів, не допускаються до участі в конкурсі.

Критерії оцінювання вступного випробування

Сума балів, набраних за відповіді на тестові питання, свідчить про якість попередньої підготовки й оцінюється за наступною шкалою:

Кількість балів / оцінка	Критерії оцінювання
<i>200-186 – «відмінно»</i>	Оцінка свідчить про наявність глибоких знань з усієї сукупності навчальних дисциплін. Переважна більшість відповідей на тестові питання, є правильними, серед можливих варіантів чітко позначені всі правильні.
<i>185-161 – «добре»</i>	Кількість балів свідчить про наявність достатніх знань з усієї сукупності навчальних дисциплін. Переважна більшість відповідей на тестові питання, в цілому, правильні. Однак, серед вибраних варіантів відповідей не вказані всі правильні варіанти, спостерігається довільне тлумачення теоретичних положень.
<i>160-124 – «задовільно»</i>	Оцінка свідчить про наявність деяких прогалин у знаннях, зокрема, відсутності чіткого уявлення щодо визначень основних понять, концепцій, категорій знань з усієї сукупності навчальних дисциплін. Вміння співвідносити теоретичні положення з сутністю поставлених завдань виявлені фрагментарно, у виборі правильних варіантів відповідей спостерігаються періодичні порушення логіки.
<i>123-100 – «незадовільно»</i>	Кількість балів свідчить про наявність значних прогалин у знаннях, відсутності розуміння основних понять, концепцій, категорій знань з усієї сукупності навчальних дисциплін, вміння співвідносити теоретичні положення з сутністю поставлених завдань. Переважає більшість відповідей студента на тестові питання відсутні або є неправильними.

Рекомендована література

1. Аалтонен Г. Історія архітектури: пер. з англ. Харків: Фактор: Pelican, 2012. 256 с.
2. Білодід Ю. М., Поліщук О. П. Основи дизайну: навч. пос. Київ. 2004. 240 с.
3. Василь Григорович Кричевський: хрестоматія: в 2 т. Т. 1. 1891–1943 рр. 2016 р. Т.2. 1943-1976 рр. 2020. Харків: Видавець О. О. Савчук.
4. Велігоцька Н. Шляхами Малевича. Зупинка – Конотоп, 1894-1896. Київ: Мистецтво, 2011. 120 с.
5. «Він та я були Українці»: Малевич та Україна / уклад. Д. Горбачов; упоряд. С. Папета, О. Папета. Київ : Сім студія, 2006. 456 с.
6. Возницький Б. Іоанн Георг Пінзель. Перетворення. Скульптура : Альбом. Київ: Грані-Т. 2007 р. 152 с.
7. Горбачов Д. Авангард. Українські художники першої третини ХХ ст. Київ: Мистецтво, 2017. 320 с.
8. Гомперц В. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі : пер. з англ. Київ: ArtHuss, 201. 486 с.
9. Даниленко В. Дизайн України в європейському вимірі ХХ ст. Нариси з історії українського дизайну ХХ ст.: збірник статей. Київ. 2012. С. 6 – 34.
10. Даниленко В. Дизайн. Харків: ХДАМ. 2003. 320 с.
11. Енциклопедія постмодернізму. Київ: Основи. 2003. 504 с.
12. Інгрем К. Це Воргол: пер. з англ. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 80 с.
13. Інгрем К. Це Далі: пер. з англ. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 80 с.
14. Історія українського мистецтва: у 5 т. / голов. ред. Г.Скрипник. Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України. Т.1 (2008): Мистецтво первісної доби та стародавнього світу. 2008. 710 с. Т.2 (2010): Мистецтво середніх віків. 1296 с. Т.3 (2011): Мистецтво другої половини XVI–XVIII ст. 1088 с. Т.4 (2006): Мистецтво XIX ст. 760 с. Т.5 (2007): Мистецтво ХХ ст. 1048 с.
15. Іттен Й. Наука дизайну та форми. Вступний курс, який я викладав у Баугаузу та інших школах. Київ: ArtHuss, 2021. 136 с.
16. Казимир Малевич. Київський період 1928-1930 / упоряд. Т. Філевська. Київ: Родовід, 2016. 288 с.
17. Катерина Білокур: мистецтво народне, наївне, високе? / передм. О. Забужко. Київ: Родовід, 2011.
18. Кашуба-Вольвач О. Олександр Богомазов: Автопортрет. Київ: Родовід, 2012. 108 с. (Мала серія українського модернізму).
19. Ключко Д. 65 українських шедеврів. Визнані й неявні. ArtHuss, 2019. 256 с.
20. Коваленко Г. Олександра Екстер та її студія. 2005. URL: <http://uartlib.org/oleksandra-ekster-ta-yiyi-studiya-kiyiv-1918/>
21. Колір у предметному середовищі: навч. посібн. / за ред. С.П.Мигаля. Київ, 2002.
22. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття. Київ: Грані-Т. 2006.
23. Лагутенко О. Graphiein графіки. Нариси з історії української графіки ХХ ст.- Київ : Грані-Т. 2007. 168 с.
24. Малік Т. В. Історія дизайну архітектурного середовища: навч. пос. Київ: КНУБА. 2003. 192 с.

25. Мудрак М. «Нова генерація» і мистецький модернізм в Україні. Київ: Родовід, 2018.
26. Нариси з історії українського дизайну ХХ ст. : зб. ст. / за ред. М.І. Яковлева. НАМУ ІПСМ. Київ: Фенікс, 2012.
27. Нікітенко Н. Під покровом Оранти. Київ : Либідь, 2016. 96 с.
28. Павлова Т. Василь Єрмилов жде весну на Павлова. Київ : Родовід, 2012. 108 с.
29. Соколюк Л. Д. Бойчукізм і проблема стилю в українському мистецтві першої третини ХХ століття. Київ: НМСВО, 1993.
30. Сусак В. Українські мистці Парижа: 1900 - 1939. Київ: Родовід, «А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га», 2010, 408с.
31. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України ХІІІ-ХУІІІ ст. Київ: Либідь, 1992. 156 с.
32. Удріс І., Школяр А. Нариси з історії зарубіжного дизайну. Новий та новітній час: навч. посібник. Кривий Ріг. 2008. 252 с.
33. Хмельовський О. Вступ у дизайн. Луцьк, 2002.
34. Хмельовський О.М. Графіка і основи графічного мистецтва. Луцьк.: Вид-во Луцького державн. технічного ун-та. Кн. 1, 2003. 160 с.
35. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Пер. з англ. Харків : Віват, 2019. 576 с.
36. Ходж А. Н. Історія мистецтва: живопис від Джотто до наших днів: пер. з англ. Харків: Фактор: Pelican, 2012. 208 с.
37. Якімова Д. Конструктивізм vs. Баугауз: як у 1920-х дизайн одночасно виникав в Україні та Німеччині. 2019. Український незалежний часопис «І». URL: <http://www.ji-magazine.lviv.ua/2019/konstruktyvizm-vs-baugauz.htm>
38. Bhaskaran L. Designs of the Times: Using Key Movements and Styles for Contemporary Design. RotoVision, 2005.
39. Fiell Ch., Fiell P. The Story of Design, Carlton Books, 2013.